

SILESIA
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

NAUKA O PODNIKU

-

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

*Cílem přednášky je seznámit se
s životním cyklem podniku,
jeho funkcemi a rozvahou*

Šárka Čemerková
Přednášející

Nauka o podniku - Úvod do problematiky

Struktura
přednášky

Životní cyklus podniku
Podnikové funkce
Rozvaha

ŽIVOTNÍ CYKLUS PODNIKU A JEHO FÁZE

- souvisí s vývojem okolí podniku
- podnik jimi obvykle během své existence prochází:
 - založení
 - růst
 - stabilizace
 - krize (a případná sanace)
 - zánik

ZALOŽENÍ

- podnikatel řeší existenční otázku: Co budu vyrábět?
- zakladatelský podnikatelský plán:
 - k oslovení potenciálních investorů
 - k žádosti o úvěr
 - nástroj řízení
 - obsahuje zakladatelský rozpočet, včetně očekávaného toku peněžních prostředků
- výdaje převyšují očekávané příjmy

RŮST

- snaha o trvalý růst - růst objemů prodeje a podílu na trhu
- růst investic
- získávání zákazníků
- jednoduchá organizace - obvykle majitel dělá vše

STABILIZACE

- podnik má vzhledem k trhu optimální velikost, dostatek zákazníků a tvoří zisk
- dvě klíčové otázky:
 1. Může majitel přenést odpovědnost na jiné a zlepšit tak manažerskou efektivitu?
 2. Bude dost peněžních prostředků k uspokojení požadavků růstu?

KRIZE

- předmět podnikání je stále složitější
- majitelé se musí rozhodnout, jak rychle bude podnik růst a jak jej budou financovat
- nutno zjistit příčiny krize – zdroj poučení a východisko protiopatření (např. inovačního řešení, sanačních opatření v podniku)

ZÁNİK

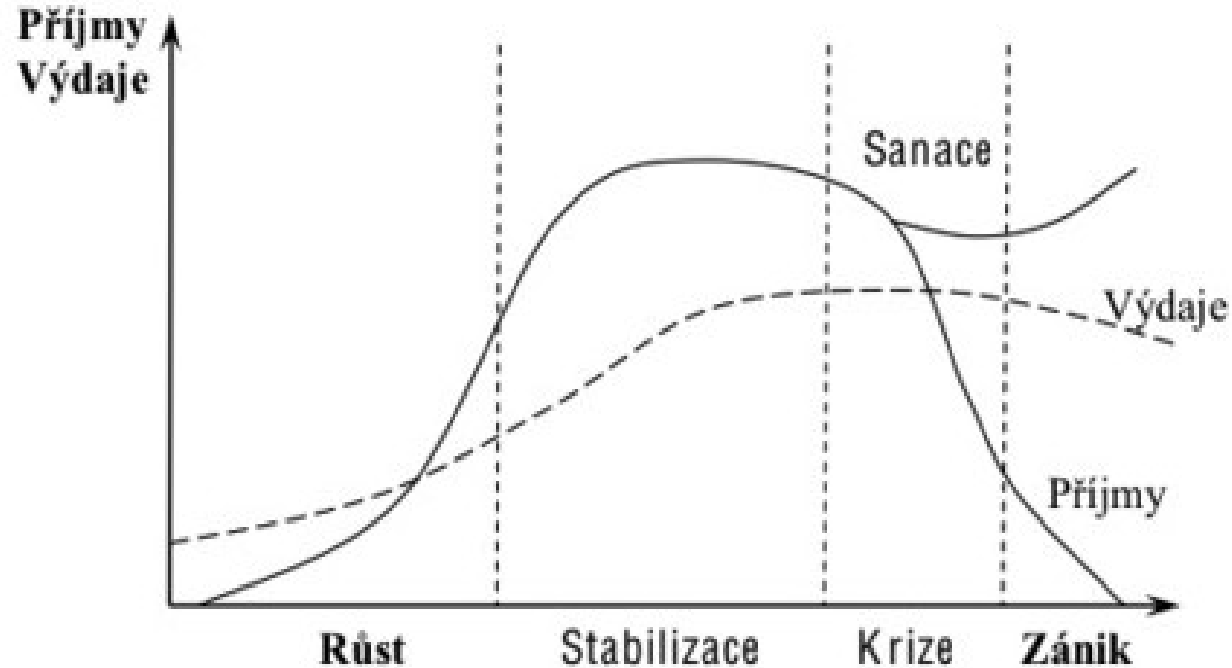
- pokud nebyla opatření účinná
- obchodní korporace - vymazání z obchodního rejstříku
- formy zániku:
 - **dobrovolné rozhodnutí o ukončení činnosti**
 - **zrušení obchodní korporace bez likvidace:**
 - fúze, rozdělení podniku, změna právní formy, převod jmění na společníka či přeshraniční přemístění sídla

- **zrušení obchodní korporace s likvidací (§ 187-209 NOZ):**
 - zákonem řízený postup mimosoudního vyrovnání majetkových vztahů (likvidátorem) v případě, že majetek podniku postačuje k zaplacení závazků k věřitelům; pokud majetek podniku nestačí k uspokojení věřitelů, pak se podnik dostává do konkurzního řízení, kdy dochází alespoň k částečnému (poměrnému) uspokojení věřitelů

Životní cyklus podniku

ZÁKLADNÍ PODNIKOVÉ FUNKCE

I. PODNIKOVÉ FUNKCE V OBECNÉ ROVINĚ:

- **individuální** – zhodnocování prostředků vložených zakladatelem
- **společenská** – spoluúčast podniku na uspokojování potřeb v celospolečenském měřítku

II. VNITROPODNIKOVÉ ČLENĚNÍ FUNKCÍ:

- **primární (hlavní) funkce** – „páteř“ podnikových činností a pro fungování podniku zásadní:
 - **nákupní funkce:** nákup (pořízení, obstarání) veškerých potřebných vstupů, které podnik nedokáže nebo se mu nevyplatí vlastní činností zajistit
 - **výrobní funkce:** transformace vstupů na výstupy (zhotovování výrobků, tvorba služby)
 - **prodejní funkce** – umístění výrobků a služeb na trh

- **sekundární (podpůrné) funkce** – podpora primárních funkcí:
 - **personální** – zajištění hodných pracovníků na vytvořená pracovní místa
 - **investiční** – správa dlouhodobého podnikového majetku a řízení procesu jeho obnovy
 - **finanční** – řízení finančních prostředků podniku
 - **vědeckotechnická** – aplikovaný výzkum, vývoj a realizaci nových nebo inovovaných výrobků a technologií
 - **správní** – administrativní činnosti

MAJETKOVÁ A KAPITÁLOVÁ STRUKTURA PODNIKU

- majetek podniku nutný k realizaci podnikatelské činnosti:
 - výrobní zařízení
 - materiál
 - dopravní a manipulační prostředky
 - ochranné pomůcky
 - budovy, pozemky aj.
- zdroje financování majetku

Identifikace majetkové a kapitálové struktury

- jeden ze základních faktorů umožňujících plynule hodnotit finanční zdraví firmy
- nedílná součást průběžného vedení podnikových aktivit a cyklicky prováděných analýz výkonnosti firmy

MAJETEK PODNIKU - AKTIVA

- **dlouhodobý majetek:**
 - plní svou funkci minimálně jeden rok
 - dlouhodobý nehmotný majetek:
 - ❖ SW
 - ❖ patenty
 - ❖ nehmotné výstupy výzkumu a vývoje
 - ❖ licence
 - ❖ autorská práva
 - ❖ obchodní značka firmy aj.

- dlouhodobý hmotný majetek (pořizovací cena vyšší než 80 000 Kč):
 - ❖ movitý majetek:
 - stroje
 - výrobní zařízení
 - dopravní prostředky
 - inventář
 - ❖ nemovitý majetek:
 - budovy
 - výrobní haly
 - pozemky

- dlouhodobý finanční majetek:
 - ❖ akcie jiných podnikatelských subjektů (podíly v jiných podnicích)
 - ❖ cenné papíry, které mají charakter dlouhodobých investic

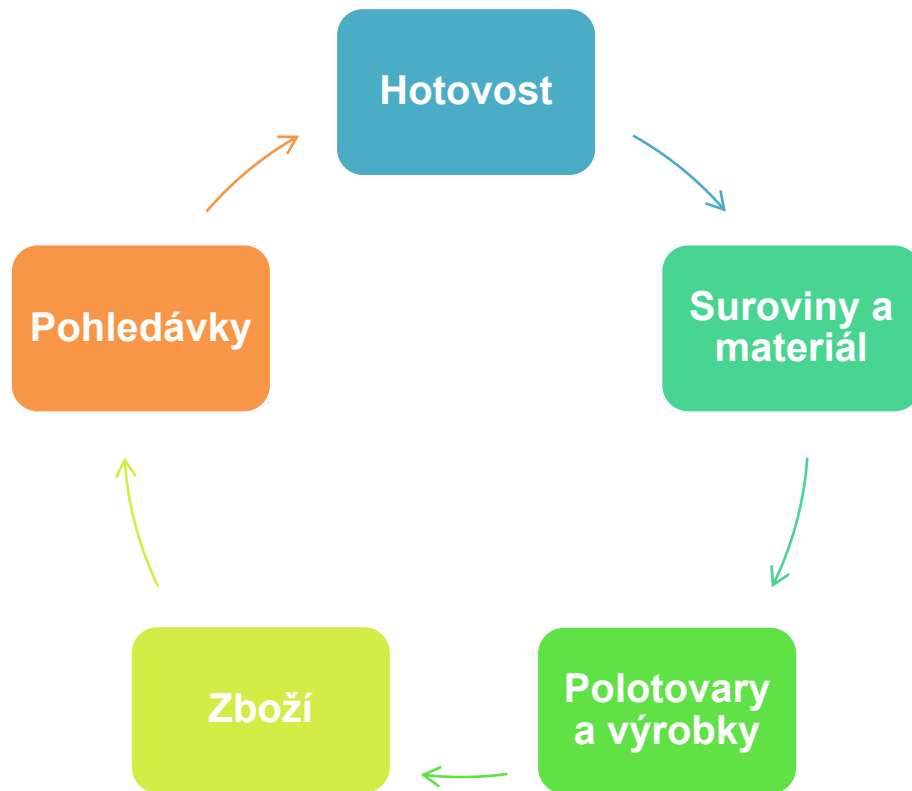

- **krátkodobý (oběžný) majetek:**
 - jeho přeměna v cyklu: materiál → rozpracována výroba → hotové výrobky → pohledávky → peníze je kratší než jeden rok:
 - zásoby :
 - ❖ základní vstupní materiál a suroviny
 - ❖ polotovary
 - ❖ nedokončená výroba
 - ❖ hotové výrobky
 - ❖ pomocné a provozní látky
 - ❖ náhradní díly
 - ❖ obaly aj.

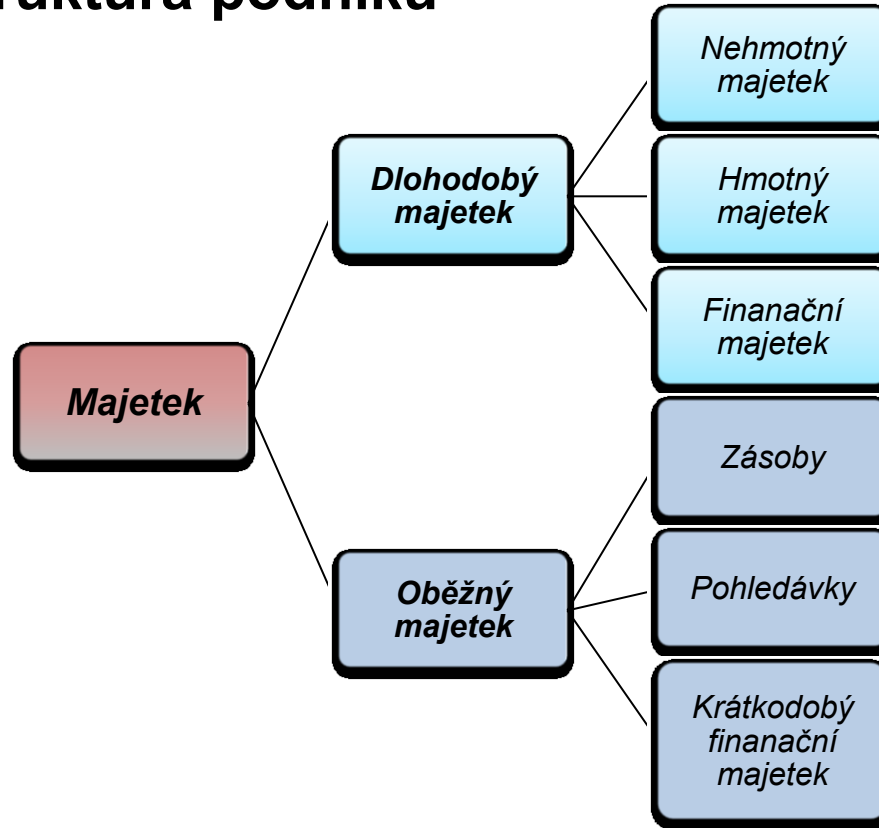
- pohledávky:
 - ❖ neuhrazené finanční částky dle faktur za výrobky (služby) dodané odběratelům
- krátkodobý finanční majetek:
 - ❖ hotovost v pokladně
 - ❖ peníze na běžném účtu u banky
 - ❖ ceniny
 - ❖ šeky
 - ❖ cenné papíry určené ke krátkodobému obchodování

Koloběh oběžných aktiv

Majetková struktura podniku

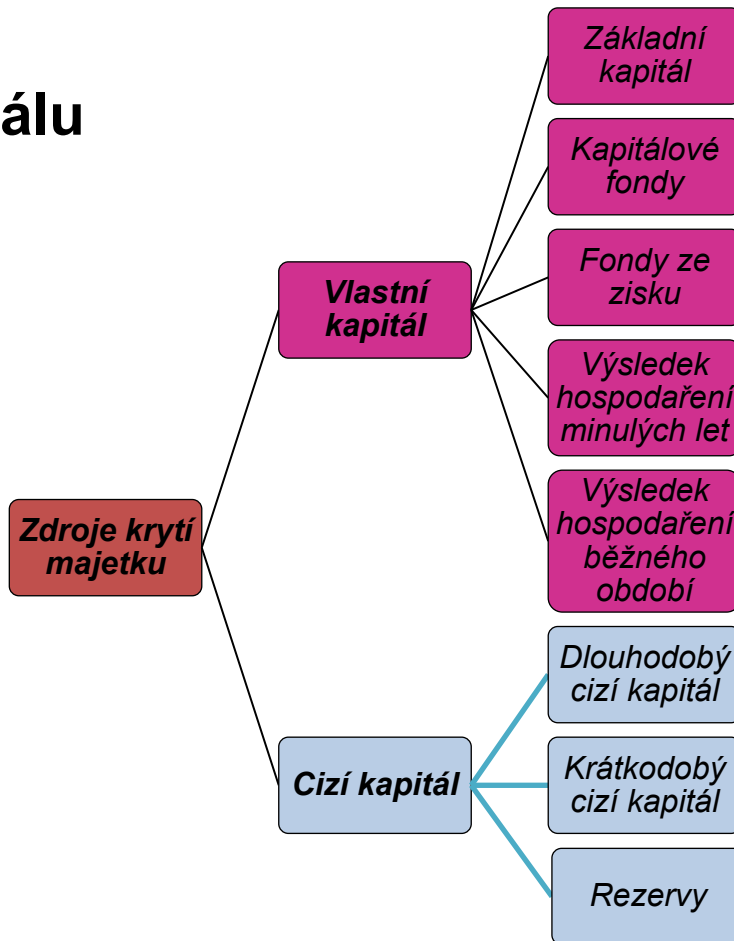
ZDROJE KRYTÍ MAJETKU – KAPITÁL - PASIVA

- **vlastní kapitál:**
 - základní kapitál:
 - ❖ peněžité i nepeněžité vklady společníků do společnosti
 - fondy ze zisku
 - nerozdělený výsledek hospodaření z minulých let
 - výsledek hospodaření běžného účetního období
 - kapitálové fondy

- **cizí kapitál:**
 - krátkodobý cizí kapitál:
 - ❖ krátkodobé bankovní úvěry
 - ❖ závazky z obchodního styku
 - ❖ zálohy přijaté od odběratelů
 - ❖ závazky vůči zaměstnancům
 - ❖ daňové závazky
 - dlouhodobý cizí kapitál:
 - ❖ dlouhodobý bankovní úvěr
 - ❖ podnikové dluhopisy
 - ❖ dlouhodobé leasingové závazky
 - ❖ dlouhodobé přijaté zálohy
 - rezervy

Struktura kapitálu

ROZVAHA (BALANCE)

- výkaz, který je sestaven z majetkových a kapitálových položek
- poskytuje informace pro řízení podniku
- **bilanční princip: výše aktiv = hodnota pasiv**
- počáteční rozvaha
- konečná rozvaha

Příklad: Novomanželé obdrželi tyto svatebními dary:

- plynový sporák v hodnotě 8 000 Kč od babičky nevěsty
- ložnici v hodnotě 30 000 Kč, kde od rodičů ženicha obdrželi 20 000 Kč a od rodičů nevěsty 10 000 Kč
- kuchyňskou linku v hodnotě 55 000 Kč a lustr do obývacího pokoje v hodnotě 9 000 Kč od strýčka z USA
- finanční hotovost v hodnotě 36 000 Kč od zbývajících svatebčanů

Dále si vzali půjčku na pořízení bytu v hodnotě 900 000 Kč od Komerční banky.

Řešení:

Dary (Majetek) [Kč]		Dárci (Zdroj krytí) [Kč]	
Plynový sporák	8 000	Babička	8 000
Ložnice	30 000	Rodiče ženicha	20 000
Kuchyňská linka	55 000	Rodiče nevěsty	10 000
Lustr do obývací pokoj	9 000	Strýček z USA	64 000
Finanční hotovost	36 000	Zbývající svatebčané	36 000
Peníze z půjčky	900 000	Půjčka z KB	900 000
DARY CELKEM	1 038 000	DÁRCI CELKEM	1 038 000

Změny během společného života:

- první výplata 36 000 Kč
- prodej lustru bratrovi, který za něj zaplatí 9 000 Kč při příští návštěvě

Jak se změní bilance novomanželů ?

Majetek (Dary + nové položky) [Kč]		Zdroj krytí (Dárci + nové položky) [Kč]	
Plynový sporák	8 000	Babička	8 000
Ložnice	30 000	Rodiče ženicha	20 000
Kuchyňská linka	55 000	Rodiče nevěsty	10 000
Lustr do obývacího pokoje	9 000 0	Strýček z USA	64 000
Finanční hotovost	36 000	Zbývající svatebčané	36 000
Peníze z půjčky	900 000	Půjčka	900 000
Peníze z výplaty obou man.	36 000	Výplata	36 000
Pohledávka za bratrem	0 9 000		
AKTIVA CELKEM	1 074 000	PASIVA CELKEM	1 074 000

Závěry:

- **Počet položek** na straně aktiv a na straně pasiv **nemusí být shodný**
- **Nelze trvale spojovat** konkrétní položku aktiv s konkrétní položkou pasiv

Rozvaha ve zjednodušené formě

SILESIA
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

Aktiva [tis. Kč]		Pasiva [tis. Kč]	
AKTIVA CELKEM		PASIVA CELKEM	
<i>Dlouhodobý majetek</i>		<i>Vlastní kapitál</i>	
– Dlouhodobý nehmotný majetek		– Základní kapitál	
– Dlouhodobý hmotný majetek		– Kapitálové fondy	
– Dlouhodobý finanční majetek		– Rezervní fondy	
		– Výsledek hospodaření (minul. let)	
		– Výsledek hospodaření (běžné účet. období)	
<i>Oběžná aktiva</i>		<i>Cizí zdroje</i>	
– Zásoby		– Rezervy	
– Dlouhodobé pohledávky		– Dlouhodobé závazky	
– Krátkodobé pohledávky		– Krátkodobé závazky	
– Krátkodobý finanční majetek		– Bankovní úvěry a výpomoci	
Časové rozlišení	–	Časové rozlišení	–

Příklad: Z následujících účetních položek sestavte rozvahu podniku Perpetum, a. s.:

• Dlouhodobý hmotný majetek	5 200 000 Kč
• Zásoby	2 800 000 Kč
• Pohledávky z obchodního styku	1 900 000 Kč
• Základní kapitál	4 000 000 Kč
• Závazky z obchodního styku	2 300 000 Kč
• Bankovní úvěry	3 600 000 Kč

V průběhu sledovaného měsíce se uskutečnily tyto hospodářské operace:

- bezhotovostní prodej tiskařského lisu (dlouhodobý majetek) v hodnotě 1 400 000 Kč (splatnost 30 dnů)
- nákup materiálu za 200 000 Kč (splatnost 25 dnů)

Sestavte počáteční a konečnou rozvahu.

Řešení:

Počáteční rozvaha podniku Perpetum, a. s.

Aktiva [tis. Kč]		Pasiva [tis. Kč]	
Dlouhodobý hmotný majetek	5 200	Základní kapitál	4 000
Zásoby	2 800	Závazky z obchodního styku	2 300
Pohledávky	1 900	Bankovní úvěry a výpomoci	3 600
AKTIVA CELKEM	9 900	PASIVA CELKEM	9 900

Konečná rozvaha podniku Perpetum, a. s.

Aktiva [tis. Kč]		Pasiva [tis. Kč]	
Dlouhodobý hmotný majetek	3 800	Základní kapitál	4 000
Zásoby	3 000	Závazky z obchodního styku	2 500
Pohledávky	3 300	Bankovní úvěry a výpomoci	3 600
AKTIVA CELKEM	10 100	PASIVA CELKEM	10 100

Základní účetní výkazy

- Rozvaha (bilance)
- Výsledovka (výkaz zisku a ztráty)
- Výkaz Cash flow

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT

- udává přehled o výsledku hospodaření podniku (jaká je finanční výkonnost podniku) za určitý časový interval
- porovnává náklady a výnosy:
 - **levá strana - náklady**
 - **pravá strana – výnosy**
 - **rozdíl mezi výnosy a náklady se označuje jako výsledek hospodaření (VH)**

VÝKAZ CASH FLOW

- srovnává bilanční formou zdroje tvorby peněžních prostředků (příjmy) s jejich užitím (výdaji) za určité období
- slouží k posouzení skutečné finanční situace
- odpovídá na otázku „Kolik peněžních prostředků podnik vytvořil a k jakým účelům je použil?“

Shrnutí přednášky

**SILESIAN
UNIVERSITY**
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

Umíte:

- **Charakterizovat jednotlivé fáze životního cyklu podniku**
- **Vysvětlit podnikové funkce**
- **Vysvětlit smysl rozvahy**
- **Pro potřeby rozvahy klasifikovat aktiva a pasiva**